

V

Ciudat zvon!

Doctorul Andrei Efimîci Raghin e un om admirabil în felul lui. Se zice că în tinerețe ar fi fost foarte credincios, că se pregătise chiar să se facă preot și că, după ce și-a terminat gimnaziul, în 1863, ar fi vrut să se înscrie la Teologie. Dar tatăl lui, medic chirurg, l-a luat în răs și i-a spus că, dacă se face popă, nu-l mai recunoaște de fiu. Nu se știe cât adevăr era în toată povestea aceasta. Un lucru însă e sigur: însuși Andrei Efimîci a mărturisit, și nu numai o dată, că n-a simțit nici o vocație pentru medicină și, în general, pentru științele speciale¹.

În orice caz, după ce a terminat Medicina, nu s-a făcut preot, nu s-a arătat a fi cucernic și, la începutul carierei lui de medic, semăna a față bisericească tot atât de puțin ca acum.

Andrei Efimîci are un aspect țărănos, grosolan și greoi. Obrazul, barba, părul lins și trupul necioplit îl fac să semene cu un hangiu la drumul mare, mîncăcios, lacom și brutal. Fața i-e aspră, plină toată de vinișoare albăstrii, ochii, mici, și nasul, roșu. Fiind înalt și lat în umeri, și mâinile, și picioarele îi sunt mari; dacă ți-ar repezi un pumn, te-ar face praf. Cu toate acestea, calcă ușor și mersul îi e prudent, de parcă se tot furișează. Dacă te întâlnește într-un coridor îngust, totdeauna se oprește el întâi să-ți facă loc și tot el își cere iertare, cu glas dulce și subțire, nu gros, cum te-ai aștepta. Are pe gât o mică umflătură care-l împiedică să poarte guler scrobit, așa că umblă cu cămăși moi, de pânză sau de stambă.

---

¹ Noțiunea învechită de „științe speciale” (ceea ce înțelegem azi prin științe, ramuri ale științei) se aplica filosofiei, din care se presupune că se desprinseseră și care furniza principiile călăuzitoare. (n.red.)

Și, în general, nu este îmbrăcat ca un doctor. Un costum ține la el câte zece ani, orice haină nouă, pe care o cumpără, de obicei, de la vreo prăvălie ovreiască, pare tot atât de ponosită și de mototolită pe el ca una veche. Cu același surtuc primește pacienții, mănâncă și face vizite, și asta nu din zgârcenie, ci pentru că nu dă nici o atenție înfățișării sale.

Când a venit Andrei Efimici în oraș să-și ia serviciul în primire, „așezământul de caritate“ era într-o stare înspăimântătoare. În saloane, pe coridoare și chiar în curte, nu puteai să-ți tragi răsuflarea de duhoare. Personalul spitalului, bărbați și femei, cu copiii lor, dormeau prin saloane, la un loc cu bolnavii. Se plâneau că nu se mai poate trăi de gândaci, de ploșnițe și de șoareci. La secția chirurgicală erizipelul nu se mai termina. În tot spitalul nu erau decât două scalpele și nici un termometru. În căzile de baie se țineau cartofii. Administratorul spitalului, lenjereasa și felcerul furau bolnavii. Cât despre predecesorul lui Andrei Efimici, se povestea că vindea pe furiș spiritul spitalului și că-și făcuse un adevărat harem din infirmiere și bolnave. Oamenii din târg cunoșteau cât se poate de bine aceste nereguli, ba unii le mai exagerau, dar în general le priveau cu nepăsare. Erau și alții care le justificau, zicând că spitalul era doar pentru oamenii de rând și pentru mujici, care n-aveau de ce se plânge, deoarece acasă la ei trăiau mult mai prost decât la spital, și că doar nu era să le dea fazani! Alții găseau că numai orașul, fără ajutorul zemstvei¹, n-ar putea să întrețină în bune condiții un spital, așa că să mulțumim lui Dumnezeu că-l avem și pe ăsta, așa cum e. Pe de altă parte, tânăra generație a zemstvei nu se grăbea să deschidă alt spital în oraș sau în împrejurimi, sub cuvânt că orașul avea deja unul.

---

¹ Organ de conducere la nivel de județ și de gubernie, ales de cetățeni, echivalent, în mare, cu consiliul județean de la noi. (n.red.)

După ce a vizitat spitalul, Andrei Efimîci a ajuns la concluzia că era o instituție imorală și cu totul dăunătoare sănătății locuitorilor. Cel mai cuminte lucru ar fi, și-a zis el, să trimită bolnavii acasă și să închidă spitalul. Dar s-a gândit că, pentru a se lua această hotărâre, n-ar fi de ajuns numai părerea lui și, mai ales, că n-ar folosi la nimic; dacă alungi ticăloșia fizică și morală dintr-un loc, ea se mută în altul. De aceea trebuie să aștepti până ce răul se stârpește de la sine. Și, pe urmă, dacă oamenii și-au înjghebat un spital și-l rabdă așa cum este, înseamnă că au nevoie de el. Prejudecățile și toate murdăriile și ticăloșiile sunt necesare, deoarece cu timpul se prefac în ceva folositor, așa cum se prefac bălegarul în cernoziom. De altfel, nici nu se află pe lume lucru care, la începutul începutului, să nu fi avut și părțile lui rele.

După ce și-a luat postul în primire, Andrei Efimîci a rămas nepăsător față de dezordinea din spital. Le-a cerut doar oamenilor de serviciu și infirmierelor să nu mai doarmă prin saloane și a înzestrat spitalul cu instrumente chirurgicale; dar administratorul, lenjereasa, felcerul și erizipelul au rămas la locul lor.

Andrei Efimîci iubește nespus de mult și dreapta judecată, și cinstea. Dar nu are nici destulă energie și nici încredere în forța lui, ca să organizeze în preajma sa o viață întemeiată pe cinste și pe dreapta judecată. Nu se pricepe să poruncească, să stăruie într-o hotărâre pe care a luat-o sau să oprească pe cineva de a face cum vrea el. Parcă s-a jurat să nu ridice glasul niciodată și să nu folosească niciodată modul imperativ. Îi vine greu să zică „dă-mi“ sau „adu-mi“. Când vrea să-și bea ceaiul sau să mănânce, tușește timid și îi spune bucătăresei: „Cum aş putea face să beau un ceai?“ sau: „Cum aş putea face să mănânc ceva?“. E peste puterile lui să-i spună administratorului să nu mai fure, să-l dea afară sau să desființeze postul acela inutil, adevărată sinecură. Când

încearcă cineva să-l înșele ori să-l lingușească sau când îi dă să semneze conturi vădit măsluite, Andrei Efimici se înroșește ca racul, de parcă el ar fi autorul falsului, și totuși le semnează. Când i se plâng bolnavii că rabdă de foame sau că au ajuns batjocura infirmierelor, se rușinează și îngaimă cu un aer vinovat:

– Bine, bine, lasă că o să cercetez eu mai târziu!... Trebuie să fie vreo neînțelegere la mijloc...

La început, Andrei Efimici muncea cu multă tragere de inimă. De dimineață și până la prânz primea bolnavi, opera, ba uneori făcea și pe mamoșul. Cucoanele spuneau despre el că e un medic foarte atent și mare meșter în a dibui bolile de femei și de copii. Cu timpul însă, meseria lui de doctor, monotonă și hotărât inutilă, a început să-l plictisească. Primești într-o zi treizeci de bolnavi, a doua zi – ce să vezi? – vin treizeci și cinci, a treia – patruzeci, și tot așa, zi după zi, an după an. Nici mortalitatea nu scade și nici bolnavii nu încetează să vină. Să dai un ajutor medical serios unui număr atât de mare de bolnavi, într-un timp atât de scurt – de dimineață și până la prânz –, e imposibil fizic, așa că, fără să vrei, comiți o înșelătorie. În anul care s-a încheiat a consultat douăsprezece mii de bolnavi, cu alte cuvinte, a înșelat douăsprezece mii de oameni. Și nici să-i spitalizezi pe toți cei grav bolnavi nu se poate, deoarece există reguli, dar lipsește știința. Iar dacă lași la o parte filosofia și încerci să te ții cu de-amănuntul de reguli, cum fac ceilalți medici, atunci ai nevoie, înainte de toate, de curățenie, de o bună ventilație, de hrană consistentă și de ajutoare cinstite – nu de murdărie, de ciorbă cu varză acră stricată și de tâlhari.

Și, la urma urmei, de ce să nu lași omul să moară, dacă moartea e sfârșitul firesc și legitim al fiecăruia dintre noi? Cine trage vreun folos din faptul că negustorul X sau funcționarul Y trăiește cinci sau zece ani mai mult?